

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 ..
Negyedévre — — — — — 2 ..
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A múlt év mezőgazdasági mérlege.

Gyulafehérvár, január 28.

Az 1912. évi költségvetés tárgyalásakor mondott beszédében Serényi, akkori földművelésügyi miniszter, a gazdák nagy tetszése közben mutatott rá, hogy annyi súlyos esztendő után a mezőgazdálkodás kezd a rentábilis foglalkozások közé vergődni, a mezőgazdasági termelés kezd javodalmazóbbá válni és az áralakulás terén Európaszerte olyan áramlat van, melyet szemlélve, a legsötétebb pesszimizmussal sem lehet föltenni, hogy a kedvező ártendencia megváltozzék; jött az 1913. esztendő, melynek különösen a végén olyan áresés mutatkozott, mely szinte megmagyarázhatatlan és erősen ijesztgeti a gazdákat.

Mindezekhez még egy balsikeres esztendőnek súlyos terhe jár. Eltekintve attól, hogy 15 vármegye földművelő népét aratás előtt fergeteg és égiháború árvízzel együtt látogatta, ennek következté-

ben igen sokan a közirgalom istápolására vannak utalva, hogy az inséget elkerüljék. Hogy ezek az egzisztenciák mikor állnak talpra s mikor feledik el a katasztrófát, ezt egyelőre senki sem tudja. De hát nemcsak ott okoz az 1913. esztendő gondot, ahol az Isten sújtó keze reánehazodott a népre, hanem megérezük a bajt az egész országban. Ugyanis a termés, mely hazánk jólétére oly döntő befolyással van, a következő volt:

Buza termett 41,000,000 métermáza, rozs 12,000,000, árpa 17,000,000, zab 14,000,000, tengeri 44,000,000, burgonya 48,000,000, dohány 660,000, cukorrépa 47,000,000 métermáza.

Ezzel szemben 1911-ben 47,000,000 métermáza buza, 12 millió rozs, 16 millió árpa, 13 millió zab, 34 millió tengeri, 44 millió máza burgonya termett. Még kedvezőbb termésátlagok voltak a múlt esztendőben, hiszen csak a buzatermés 47 millió métermázsán felül volt. Pedig az utolsó két esztendő nem a bőtermő évek

közé számítható; nálunk 50,000,000 buza-termés az az átlag, melyet bőségesnek kell mondanunk termésben arról a hat milliót meghaladó buzatermő magyar alföldről, mely egzisztenciánk alapja. Mivel számokkal bizonyítunk, legyen az elmúlt gazdasági esztendő mérlege még azzal az elszomorító számadattal is feltüntetve, melyet árvíz és egyéb veszedelem a terület előntésével okozott. A buzavetés 117,000 holdon semmisült meg az árvíz következtében. A legtöbb 39,000 hold a Királyhágón tul. De tulajdonképpen az országos termésben az a 45,000 hold számít, mely a Tisza jobb- s balpartján vált semmivé, 31,000 hold rozs, 51,000 hold árpa, 66,000 hold zab, 101,000 hold tengeri és 21,000 hold burgonya ment tönkre az árvíz következtében. Ugy, hogy jöllehet nálunk mindig 6,000,000 holdon felül termelünk búzát, ezután a vetésterület az 5 és fél millió holdat sem érte el.

Érdekes lesz egyébként feltüntetni az utolsó öt esztendő termelési statisztikáját:

Két hónaljnyi könyv.

A Szent István-Társulat karácsonyi könyvei.

Az „Alkotmány” dec. 20-iki számának tárcája.

II.

Most egy nagyon komoly könyv következik. „Sorsok” címezi munkáját Pethő Sándor, akiről eddig is tudtuk, hogy kiváló essay író, de hogy ilyen beállítást tud adni a világtörténelem és a magyar történelem legérdekesebb és legváltozatosabb embereiről és korairól, ezt csak a mostani kötete árulja el. Azt mondtam róla, hogy komoly könyv, de ne hogy azt higgye valaki, hogy unalmasat értem.

Dehogyan is.

Nem mondom, hogy „izgató” olvasmány, hiszen ilyeneket mi nem keresünk, de a legtöbben úgy lesznek vele, hogy nem igen tudják letenni, ha egy-egy essay olvasásába fognak.

Komoly könyv után vig kerül a kezembe. Lan Béla (eláruljam-e, hogy az Alkotmány szellemes lb. br. jegyű írója rejtőzködik itt még mindig álnév alatt?) „Háborgó vasuton” visz bennünket végig fél Európán, miközben a maga módján állít be nem torzítva, csak a torzságokat aláfestve és az életből kikapva „embereket és dolgokat”. Nem komikusan torzító tükröz az ő humora, hanem bizonyos fensőséges ironia, mely azt a bizonyos önkéntelen, de annál jobbízű mosolyt váltja ki az emberből.

Ettől a könyvtől már csak egy lépés a szorosan vett szépirodalmi termékekhez. Nem mintha az ő könyve nem lenne szépen írva, de még mindig a való élet talaján mozog, míg most „A fehér turul” szárnyain Kertész Kálmán átröpít bennünket a képzélet világába. Az első magyar aeroplán-regény olyan írótól, mint Kertész Kálmán, azt hiszem ez minden dicséretnél többet mond. Azok közé a könyvek közé tartozik, melyeket „el kell olvasni” már csak azért is, mert beszélni fognak róla. Ujszerű a tárgy; belevisz a modern

technika talán legcsodásabb vívmányának világába, ahol a veszély mindennapi, amelynek jövője még bámulatos perspektívákat nyújt . . . egyszóval érdekes téma és hogy jól van feldolgozva, arról kezeskedik a szerző jó neve.

Kertész a jövőbe néz, a multba pillant vissza a kitünő ironő: S. Bokor Malvin. „Virradat” a címe annak a történelmi regénynek, melyben a XVIII. századba vezet vissza bennünket. Történelmi regény? Nem egészen jól mondtam, mert valamiképpen nem tudom beleskatulyázni abba a sémába, hogy „történelmi regény”.

Korrajz? Megint nem merném ilyen kategorikusan mondani. Hanem tudok egy új meghatározást. (Legalább én azt hiszem, hogy új.) Poézis történelmi keretben. Én ilyennek látom Bokor Malvin új regényét és mint tiszta poézist, szép, kicizellált történelmi keretben fogják élvezni azt hiszem az olvasók is.

Az invenciózus és szorgalmas Tarczai György szintén a történelemben operál. „Öt novella” címe a kötetének, mely-

Oberbauer A. Utóda Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

	1909	1910	1911	1912	1913
	millió méter mázsá				
Buza	33	49	51	47	41
Rozs	11	18	12	13	12
Árpa	28½	22	29	15	17
Zab	14	11	14	11	14
Cukorrépa	26	29	29	48	47¾

Kedvezőbb képet tüntet fel állattenyésztésünk, amelynek az utóbbi két esztendő csapadékos időjárása következtében nem kellett a takarmányinséggel megküzdenie, mely különösen 1908. és a rákövetkező két esztendőben annyira visszavetette állattenyésztésünket. Mig szarvasmarha állományunk 1891-ben 6 és fél millió darab volt, a múlt évben már közel egy millió darabbal növekedett a nemzeti vagyon. Sertésenyésztésünk tíz év alatt éppen kétszer akkora lett, ámbár sajnos, az állattjárványokkal ma is oly rettenetes harcot állunk, mint a múltban. A legutolsó kimutatás szerint a sertésvész 2348 udvarban pusztít. A száj- és körömfájás is felette terjed. Az év végén már 315 község volt fertőzve. Azok a jó feltevések, hogy az árusított szérumok megnyitják a sertésvész csapását, nem váltak be. A sertésvész gyógyszere felfedezőjére még most is várunk kell.

Örvendetesebb jelenség, hogy szarvasmarha tenyésztésünk nemcsak szám, — hanem értékbeli emelkedést mutat. A törvényhozás által létesített közgazdasági alap hatalmas fejlesztő hatással volt.

Moson, Sopron, Vas Baranya és Gömör megyékben elsőrangú népies tenyésztés indult meg. Svájból kitűnő anyagot importáltak és megkezdődött a törzskönyvezés és egész sereg tejjel-őröző egyesület alakult. Különösen a kis Moson excellál ezekben, ahol 16 esztendő

óta folyik a rendes törzskönyvezés, és ahol ez idő alatt elérték az 5000 liter termelési átlagot. Néhány kis falujának felett szarvasmarhatenyésztése megtekintésre nemcsak hazánkból, hanem külföldről is mennek már tanulmányozó csapatok.

Általában az év mezőgazdasági szempontból azzal az örömkeltő jelenséggel szolgált, hogy széles körben, még a népies kisgazdák is a racionális gazdálkodás terére léptek. Az egyoldalú kalászos termelés mindjobban tért veszít. Kezdetét veszi az állattartással kombinált mezőgazdaság, melynek nyomát már a termelési statisztika is feltünteti. Hét és fél mázsás holdankénti buzaterméseket mutathatunk ki, ami átlagban csak úgy lehet, hogy a kalászos termőföld is jól elő van készítve, istállótrágyázva és műtrágyázva egyaránt. Még sokat kell haladni ezen a téren, míg a németországi termési eredményeket elérjük, de kétségkívül van haladás és ha azokat a csapásokat elkerüljük, amelyek 1913-ban oly sűrűn látogatták hazánk gazdálkodó népét, akkor valóban beteljesül a pénzügyminiszter optimizmusa. Egyébként mégse akkora a baj, ahogy a gazda látja, ha az ország fináncminisztere bizik a helyzet kedvezőbb alakulásában.

Reménykedve néznek a gazdák is az újév elé. Csalódás nem sok érhet, mert rosszabb, mint ami elmúlt, már alig lehet.

Erdélyi Imakönyv.

(Egyházmegyei hatóság jóváhagyásával.)

Nincsen olyan imádságoskönyv, mely az Erdélyben szokásos egyházi népének, a temetés erdélyrészi változatait és a speciell erdélyi imádságokat magában foglalná s amellet olcsó lenne.

Ez a gondolat indított arra, írjak egy alkalmas kézikönyvet, illetőleg állítsak össze egy takaros kis kollektiót, mely a szükségnek megfeleljen. Így jött létre az „Erdélyi Imakönyv“, amely azonban itt hever az íróasztalomba, költség hiányában kiadatlanul, bár az egyházi hatóság approbálta. 10.000 példányt szeretnék nyomtatni; egynek az eladási ára 28 krajcár lenne (kb. 290 oldalnyi terjedelemmel, kötve).

A mű helyes, célszerű összeállítására nagy gondom volt! Nemcsak az eddig megjelent imakönyvek javarészét néztem át nagy figyelemmel, hanem magához a források forrásához, a nép élő ajkához is folyamodtam. Megénekeltem a régi jó nénikéket, s valóságos ügynökeim voltak a „fehérnépek“ között, akik buzgalmasan hordták hozzám a kéziratok füzeteket. Forrásul használták a Csiksomlyói Kancionálét is; s ezeketán nyugodtan mondhatom, nincs az az általánoságban ismert székegy (vagy erdélyi) népének, mely az imakönyvben helyet nem foglalna.

De vigyáztam arra is, hogy benne legyen a két passzió, a temetés kétféle változata (magyarul), a magyar kiejtés szerint felvett s utasításokkal ellátott ministráció, a nagyheti siralmak a közbeiktatott „réginek“ strófiával együtt, a szent kereszt útja, processziós énekek, Lumen ad revelacionem, stb.

Az imádságos rész az imák, fohászok és a tárháza. A könyv az Ur Jézusnak és a Csiksomlyói Segítő Máriának van ajánlva. Elöl — valószerűen — a Csiksomlyói Szűz Mária szobrának cinkográf lenyomata lesz (szentképgyanánt) behelyezve.

Mindezeket azért adtam elő, hogy az egyházközségek it. lelkészeikkel, tanítóikkal és a hitoktató urakkal kerést intézhessek. Az imakönyv nyomdaköltségének biztosítása végett u. i. megfelelőnek látszik a megszüllített tényszök garatálása, hogy az imakönyv propagálva lesz. Ennek megfelelően vállalnák pl. 200—300 példány elhelyezését. Nagyon szépen ké-

lyel régi barátait megörvendeztette és őt nemes patinája történelmi elbeszélést ad különböző korokból és országokból.

Csak azt sajnáltam, hogy itt a fővárosban kellett elolvasnom. Milyen jó lett volna, valami vidéki uriházban, csendes téli estén, lobogó tűz mellett, szelidfényű lámpánál belemernülni a ferrarai álmokba vagy elképzelni a sienai farsang színpompáját.

Most két idegen író következik. Amerika küldötte az egyiket, ahonnan Barklay L. Florence diadalmas hódító utra indult azzal a munkájával, melyet Pogány Kázmér „Az őszi dal“ címen fordított le nagy készséggel. A Szent-István-Társulat érdeme, hogy ezt a munkát, melynek poétikus bájait ilyen szűk keretekben igazán nem lehet méltatni, decens kiállításban teszi a magyar olvasóközönség között is hamarosan kedvelté. Méltó társa ennek a „Hercules vendégei“, a Williamson testvérek munkája (kiket az Arany csend révén már a múlt karácsonykor megismert és megszeretett a katolikus olvasóközönség.) Amabban a csendes és bensőséges poézis, ebben az érdekes cselekvény

az erős vonalú jellemrajzolás, a leírások szépsége nyújt megbecsülhetetlen élvezetet az olvasóknak.

A Szent-István-Társulat irodalmi pályázatának nyertesei külön kis csoportot alkotnak a karácsonyi ajándékok között. Törökne-Kovács Hermin elbeszélése, „A breznóti takács“ nyerte el az első díjat és a formás, bensőséges kis elbeszélés, azt hiszem, a kitüntetés nélkül is hamarosan megnyerte volna a közönség tetszését. A „Bárd-leányok“ szerzője itt is meg tudta találni azokat a hangokat, melyek a közönség lelkébe beférkőznek és sok karácsonyfának egyik legkedvesebb ajándéka bizonyára ez a meleg szívvvel írt elbeszélés lesz. Bodonyi Nándor „Marika szerencséje“ című elbeszélése, a második díj nyertese méltóképpen sorakozik melléje.

Nem szépirodalom, hanem népies történelmi olvasmány a harmadik pályanyertes „A tatárjárás“ Ackermann Kálmán műve, mely a népkönyvtáraknak lesz egyik disze.

A negyedik pályanyertes munka a költészet birodalmába vezet át. „Hunyadi János“ acélvértés hatalmas alakját raj-

zolja meg Drávai János költői elbeszélése. De versei nem csikorognak, mint a vérték acélja, hanem lágyan csengenek és a tiszta epika barátainak bizonyára sok gyönyörűséget fognak nyújtani.

Epikát és lírát váltogat Kiss Menyhért „Az örök tűz“-ben. A fiatal költőgenerációnak ez a tehetséges tagja újabb költeményeiben még kristályosabban és lendületesebben mutatja készségeit, meleg szívét, sok szép elgondolását, plasztikusan festő erejét.

Utolsónak egy nagy kötetet hagytam. Nem is igen mertem belekapni, meg aztán a címtáblája is olyan volt, hogy azt gondoltam: ezt elteszem a végére „pour la bonne bouche“. Özv. Báthory Nándorné ifjusági regénye ez, „Tündérvilág a városligetben“. Hogy mi van benne? Kérem, nem árulom el, csak annyit, hogy bár nem vagyok már ifjú, a tündérek nem tartoznak a szakmamba, cserkésznek már megöregedtem, de bizony én le nem tettem a nagy könyvet, míg végig nem olvastam. A szöveget, kérem. Mert mikor ezzel végeztem, akkor neki álltam s végig lapoztam még egyszer a szöveg alapján alakult

rem tehát az illetékeseket, sziveskedjenek sürgősen tudatni eladás végett hány példányra reflektálnak? Örömet küldenek — annak idején — 3—4 hónapi határidőre bárkinek 100—500 példányt. Persze, minden 10 példányra járna egy tiszteletpéldány. Ez az elárúró jutaléka lenne.

Kérem, kegyeskedjenek tömeges előjegyzéssel az Erdélyi Imakönyv sajtó alá bocsátását lehetővé tenni! Szegény vagyok, mint afféle — néptanító. Ha kellő garanciát nem kapok, nem megyek bele a kinyomatásba.

Végül bátorodom megjegyezni, hogy (hivatkozva a könyv olcsóságára!) nem „üzlet”-ről van szó. Engem a legnemesebb szempont vezet. Az erdélyi viszonyoknak megfelelő, tartalmas és olcsó imakönyvet adni a nép és az ifjuság kezébe!*)

Földes Zoltán,
gyergyóremetei tanító.

*) Melegen ajánljuk munkatársunk eme újabb vállalatát. Szerk.

Valami a jezsuitákról.

Mig az „áruló” legmegbélyegzőbb neve „Judás”, addig az alatomosság, kapzsiság, képmutatás kifejezésére a közhasználat elég gyakran a „jeszuita” névvel él. Nem tudom vajon a párbajkodexekben a lejeszuitázás a becsületsértő kifejezések között szerepel-e, tény, hogy adnak e szónak ilyen értelmet. S miért használják e nem épen erényszámbavevő tulajdonságok plasztikus jelölésére ezt a szót? Világos, azért mert annak az egyházi szerzetnek tagjai, amely Jézus szent nevéől van elnevezve, mind e jeles tulajdonságok élő megtestesülésének tartják. Kik?

Egyszerű! „bizonyos elfogulatlan körök”, akik a rend megalapításának pillanatától kezdve, nem voltak elragadtatva a rend működésétől. Ezek a bizonyos elfogulatlan körök aztán szóban, írásban igyekeztek a rendet diszkreditálni, gyanu-

„megértő lélekkel” ’gyönyörködtem Nagy Sándorék szebbnél-szebb rajzában, mely nemcsak a katolikus, hanem az egész karácsonyi magyar könyvtermelés legértékesebb darabjává tette ezt a munkát.

Íróhoz és művészekhez itt teljes erejével járult a nyomda. Athéna baglyot hordana, aki a Szent-István-Társulat nyomdájának tökéletes technikáját dicsegni akarná. A társulat vezetősége gondoskodott arról, hogy a nyomdaiparnak minden vívmányával fel legyen szerelve az intézmény és az eredmény: az ilyen diszmunák, mint ez, melyre büszke lehet a Társulat is, de a magyar katolikus közönség is. Az a munka, melyet a közvetlen vezetésben Giesswein alelnök, Erdősi vezérigazgató és Kohl nyomdaigazgató végeznek az egész éven át, most a karácsonyi alkalomra teremtette meg legszebb virágait és a katolikus társadalomnak honorálni kell ezt a munkát azzal, hogy nem lesz katolikus család, melynél ne lenne legalább egy-kettő a Szent-István-Társulat „kéthónaljnyi” karácsonyi könyvtermeléséből.

Früchtl Ede.

sítani, rágalmozni, amelynek eredménye lett, hogy a jezsuita név oly furcsa tulajdonságok jelzője lett. A nagytömegek — nem véve ki belőle az u. n. intelligenciának bizonyos részét sem — természetesen, hogy minden kritika nélkül elfogadták — századokkal ezelőtt — ezt a megbélyegző szó használatot, amely még máig is él és virágzik. (Nem hiába ápolják, öntözik a felvilágosult, elfogulatlan tudomány egyedűsai.)

Quae cum ita sint . . . minthogy a dolgok így állanak jól esett olvasnunk más hangot is a jezsuitákról. Nem mintha nem lennének teljesen tisztában a jezsuitáknak évszázadokon keresztül teljesített nagyszerű működésével, vagy mintha a jezsuiták nagyon rászorulóknak az apológiákra — aki Krisztusért dolgozik önzetlenül, annak nincs szüksége emberi apológiákra. De jól esett olvasnunk azért, mert az igazság olvasása mindig örömet kelt, különösen pedig ilyen kérdésben.

Ezelőtt pár évvel jelent meg a Monumenta Vaticana 32-ik kötetében Carillo Alfionznak, — ennek a Báthori Zsigmond életében és Erdély történetében oly nagy szerepet játszott, derék spanyol jezsuitának, — levelezése. A hatalmas kötet dr. Veress Endrének, a kolozsvári egyetemi könyvtár levéltárosának sok évi fáradhatatlan gyűjtésébe került.

Hogy ki dr. Veress Endre, azt széles e hazában jól tudják, sőt nem csak itthon, de ő egyike azon kevés tudósoknak, akit külföldön is ismernek és becsülnék. E tudósi felkészültsége és hírneve mellett még van egy nevezetes tulajdonsága, ami igazán felette ritka dolog, t. i. az elfogulatlanság, a szigoruan tárgyilagosság. Az ő historikus kutatásai nem az a célt szolgálják, hogy előre megformált vélekedéséhez argumentumokat keresen, s feltárja, ami a saját véleményének kedvez, vagy elhallgassa, illetőleg hamis világításba helyezze azt, ami ellene van (nagyon sok ilyen „elfogulatlan” történeti írónk van), Veress Endre nem ilyen. Nála a történelmi kutatás azt a célt szolgálja, amit szolgálnia kell, t. i. a régmúlt dolgokat, eseményeket, személyeket olyanoknak bemutatni, amilyeneknek őket a hiteles historikus okmányok lenni tanúsítják.

Minthogy pedig épen a reformáció korával foglalkozik, a tennti tulajdonság annyit jelent, hogy nem igyekszik elhallgatni, vagy elferdíteni semmit sem azért, mert a katolikus (minthogy ő református vallású), még akkor sem teszi ezt, ha az a bizonyos valami jezsuita is, viszont nem átalja a reformátorok s az újítók nagy embereinek s alkotásainak a hibáit sem feltárni ott, ahol vannak (dacára, hogy ő református.) Működésének ilyen irányáról könyvei fényes tanúságot tesznek, s nem egy történelmi hazugságot végzett már ki.

Veress Endre Carillo leveleinek kiadásához előszót írt, amelyet — ha a megjelenés után évek múlva is érdemesnek tartunk ide iktatni. Az előszó végén Carillo általános jellemzését foglalja össze, de emellett nagyszerű, históriai kutatásaiból merített bizonyosságot tesz a jezsuiták mellett.

Az említett munka XLVIII. oldalán

Carillóról ezeket írja: „Tetteit nem magasztalják köbe vésett betűk, mert a jezsuita hivalkodás nélkül teljesíti kötelességét, a miért csak Istenlőt vár jutalmat.”

A következő XLIX oldalon pedig:

„ . . . Carillo igazi mintaképe százada nagy jezsuitáinak, akiben rendjének minden jelessége él, buzog, hogy a reábi-zottakat lelkiismeretesen teljesítve, földi hivatását tisztességesen végezze és Isten országát szolgálja. Egyike hát annak a tizezer főnyi hadnak, melynek minden egyes tagja e célért él és fárad, megtagadva egyéniségét s lerázva családi kötelekeit, hogy függetlenül mozoghasson a világban, ellenvetés nélkül teljesítvén főlebbvalója parancsait, oly elszántsággal, hogy mint Loyola Ignác kijelenté — egy száll deszkán is neki menjen az oceánnak, ha éppen hajója nem volna, s akkora odaadással, hogy (miként egy másik kijelentése mondja), ha irásközben kap rendeletet, befejezetlenül hagyja a megkezdett betűt, vakon követve — még saját meggyőződése ellenére is — az egyház rendelkezéseit s közvetlen felettese akaratát.

A rend nagy alapítója ezzel új ideált teremtett: csak az egyháznak élni, de nem a világtól elvonultan, mint a középkori barátok, hanem az élő társadalomban s a világ zajában, jó példával előljárva, hogy a jezsuita mindenkinek mindene legyen, mint az apostolok voltak, hogy mindenkit megnyerjen. Ez az eszmény, mely a munka és tevékenység nemességét hirdette, volt hódító fegyvere az új rendnek és biztosító óriási elterjedését, épp a renaissance műveltségű osztályokban, melyeknek életcélja előbb egyéni volt, tevékenysége meg az örömök és a világi gyönyörök szomjas élvezetében merült.”

Ennél igazabb, szebb apológiát és életprogramot maguk a jezsuiták sem írhattak volna önmagukról, mint ez a derék református tudós, viszont Veress dr. önkéntelenül is a legszebb bizonyítványt állította ki nemcsak széleskörű tudásáról, amely a kath. intézményeket is oly alaposan ismeri, nemcsak elfogulatlanságáról, hogy ebben, a bizonyos tekintetben kényes kérdésben az igazságot oly bátran hirdeti, hanem saját fenkölt és nemes gondolkodásáról is, amely ugy tud lelkesedni az igaz és jó iránt.

Apostolkodás falun.

Írta: Werner Jenő.

Gyönyörűsége szép Magyarország te, — te Isten képzeletének csodás szüleménye, amelynek menyországos hírű Alföldjét élő korszoruként borítja be a Kárpátok erdőszoruzta vidéke, ahol a német, az angol a francia tenyerét összecsapva, szemmereszve, ujjongó örömmel, kitörő szavakkal ismeri fel kisdedséged milliókat érő kincseit, te nem vagy boldog ország, nem!

Kelet bércei között a hajdani világ kiváltságos népe, a csodás energiájú székely, kinek minden csepp vére drága gyöngyöt ér, rabszolgaképen igás munkát végez, mint itthon egy alföldi gazda lova, de a sejtés démona viszi őt más hazába, ki idegenbe, messze, ahol a magyarság dekompozícióját látja, ahol nem fáj semmi,

minden arany. . . csak később látja e dekompozíciónak, e szomorú felbomlásnak jövőjét, midőn odakint minden nyomorúsága, nehéz napjai mellett nem szabad magyarnak lennie.

Oh eredeti, sajátosság jó székely nép, kit rövid négy év óta a közelben szemléltem, mennyire sajog a szívem, mennyire szánlak benneteket, kik talán, mint Kazinczy Ferenc vérrrel, a sajátok vérével írjátok haza a leveleket.

A minapiani olvastam egy ilyet.

Oh mennyi keserűség volt ebbe a pár sorban leírva!

A családnak én olvastam fel. Engem egy része hatott meg nagyon. A többi inkább a család magánügyeit képezik, nem szabad bele avatkoznom. De a következők: jó magyarok, mindnyájunkat érdekelnek. Így szólt szórul-szóra:

Magyar Testvéreim! Oh mennyire jól esik így szólítani titeket, akiket odahaza a magyar föld táplál mindentadó áldásával: a kenyérral. Kenyér! Ha a tanító, a pap arra tanít, hogy az Istent a legjobban szeressétek, ti azt mondjátok: hogy az Istent meg a kenyeret. A kenyeret, igen magyar testvéreim, a kenyeret. Boldogok vagytok, mert a magyar haza ezt ad. Nekünk, hogy ad-e? Igen ad, ha magyarságunk megtagadjuk és ha beleszúrunk abba, hogy lelkünket vele testünket romba döntse a fajgyűlölő hatalom. De kérdelek titeket, ki tagadja meg a magyarságát? Az még nem, ki gondolatban legalább, a magyarok Istenével beszél. A gondolatot nem béklyózza le a fajgyűlölő, nem a dorong, a husáng, kifolyhat a vér ereinkből, lassan utra kelhet belőlünk a lélek, de mi magyarok leszünk, arra százszor megesküszik a szív, az ész, a lélek, a honszerem.

Itt élned, halmód kell tanítja a költő és imádság gyanánt mondassátok el százszor is fiaitokkal. Balga emberek, ne véltetek ott Kanaán, ott, ahol az nincs, e szomorú bucsujárást szüntessétek be, mert jaj, százszor keserűbb lesz tapasztalnotok, hogy idekint, habár mi tomboltunk, Európa homlokán semmik se vagyunk.

Vissza, vissza hív a szívünkben élő honszerem. Magyarországon a koldus mankója is szebb fa, mint idekint a husáng, melyet a hatalmas magyar nép háttára könyörtelenül mér az önkény, a hatalom.

Szomorú sorokban terjed tovább a léleknek e fájó szavai és ugyan ki ne nézné fájó szívvel kised hazánkon széjjel, ahol minden oldalról cihelődnek, hurcolkodnak, a jó magyarok, ki Kolumbus csásbós, de annyiszor igazolt nehéz és elviselhetetlen életet adó földre: Amerikába.

Egy esetemet szerényen, dicsekvés nélkül szabad lesz elmondanom.

A borvizes székely évekig járt erdélyi falumba, hozta a szénsavas borszéki vizet. Az üzlete meglehetősen jól mehetett, mert nyaranta 2—3-szor, telente 4—5-ször feljött hozzánk. Háromszáz üveggel indult el a nagy utnak, mire hazaért 40 forintot egy utról haza vitt. Amit a forrásnál még olcsó pénzen eladott, arról nem tudok. De annyit sejtek, hogy nem vitt volna minden egyes alkalmakkor hol

a fiainak egy dakut, vagy beceszet, hol anyjukomnak egy-egy virágos köntöst, ha a keresményéből nem tellett volna.

Az én székelyemnek mindig vig volt az orcája. Paprikás mondásai, eredeti mókái, de az istenáldotta jó magyar humora, annyira megkedveltetek előtem az embert, hogy innepünk volt, ha ránk nyitott.

Nagyon ismeretes az az anekdota, hogy mikor a boldogult Lönhart volt erdélyi püspök, a csiki Oláhfaluban járt, hazamenőjében a bandérium már jól megszűze kikísérte a falu határában, a püspök el akarta bocsátani kíséretét, e szavakkal fordult a székelyekhez:

— Elég volt már a kísérésből, térjenek vissza kigyelmeitek.

— Csak odáig az akasztófaig kísérik, vágta oda egyik székely atyafi a csodálkozó főpásztornak.

Történetesen a falu határában ös- időktől ott állott egy akasztófa, nem rosszat akart mondani a jó székely, csak mint célt tűzte ki.

Az én borvizes székelyem magának tulajdonította ezt a viccet. Lehet, igaza volt. Hiszem is neki, mert ilyesmi kitalhetett tőle.

De aztán jött az idő, hogy ő is a kivándorlás eszméjével tépelődött. Hiába igyekeztem e tervéről lebeszélni, ő a sors nehézségét az itteni élet elviselhetetlenségét hozta fel indokul.

Mármár megsíratni készültem honfitársamat, mert Széchenyi azon mondasában van igazság: Magyarországon az apagyilkosoknak is meg kellene bocsátani, midőn tavaly, az ünneplők sorában, a fehéregyházai Petőfi szobornál ott találok az én jó ismerősömet.

Sokat beszélgettem vele. Midőn az emberraj oszladozott, utóljára ketten maradtunk. Nem tudok szavalni, de e percben színésznek avatott fel az alkalom. Vörösmarthly Szózatát tűzzel, megrázó erővel szavaltam el az én székelyemnek, s ott égre mutatott kézzel esküdtem meg: Itt élned, halmód kell! . . .

Leborult az én székelyem a szobor talapatára, csókkal borította a hideg követ, de meleg kézzel, könnyel a szemében, mondta, ahogy velem kezét fogott:

Itt élned, halmód kell! . . .

Apostol voltam. Azt is elismerem: kicsike apostol.

De mennyit tehetnek az igazi apostolok! . . .

A magyar városok országos nyugdíjintézete.

Irta: dr. Antal Géza orsz. képviselő.

II.

Most már ebből az összegből kb. egy harmadot le kellene ütni, mert a statisztikai évkönyvben az állami adók végösszege van kimutatva, melybe pedig már az általános jövedelmi pótdadó is benn foglalatik, holott ez utóbbi a községi adók kivételénél alapul nem szolgálhat. Tehát a jelzett összegeknek csak mintegy kétharmad része az, mely után községi adó vehető ki, azt pedig nagyon könnyű kiszámítani, hogy minden 100.000 korona megterhelhetőség még 100 ezer korona alappal bíró városoknál is egy százalék pótdadó-

emelkedést jelent, az ennél kisebb alapú városoknál pedig kettő, sőt három-négy százalék pótdadó emelkedés járna minden bármi célra kiadott ezer korona nyomán. Ha a fenti adatokat tekintetbe vesszük, egyáltalában nem csodálhatjuk, hogy a városok tulnyomó része még nem készítette el a törvény által követelt nyugdíj-szabályzatot, illetve meglevő nyugdíjszabályzatát nem módosította a törvény követelményeinek megfelelően, mert ez a községi háztartásra oly megterhelést jelent, mely annak egyensúlyát teljesen felbontja. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a körülményt sem, hogy már a tisztviselők fizetésrendezése is egyes csekély adóalappal bíró és éppen ezért nagy pótdókkal dolgozó városokban oly törekvéseknek adott tápot, melyek a városok visszafejlesztésére irányuló akciót szüktet és ha ez nem vezet is eredményre, kétségeltelen, hogy a városoknak a nyugdíjjal és pedig az állami mértékben megállapított nyugdíjjal megterhelése ezeknek a törekvéseknek csak újabb tápot szolgáltatna. Ugy ezek a törekvések, mint a tisztviselők és a városi polgárság békés együttműködésének szempontja kívánatosnak teszik, hogy a nyugdíjkérdés oly módon oldassék meg, hogy a tisztviselők nyugdíjaztatása a városi háztartásnak esetlegesen túlságosan való megterhelése nélkül legyen eszközölhető. Míg a nagy tisztviselői létszámmal és milliós budgettel rendelkező városoknál a tisztviselők nyugdíjazása a városi háztartás mérlegét nem befolyásolja, addig a kisebb tisztviselői létszámmal és kisebb költségvetéssel dolgozó városok éppen a tisztviselői létszám csekélyisége folytán könnyen jöhetnek abba a helyzetbe, hogy egyszerre tisztviselőik nagyobb részét kénytelenek nyugdíjazni, ami a nyugdíjalap elégtelensége folytán a városi háztartás terhet képezvén, ezt rendkívül hátrányosan befolyásolja, különösen a fentebb érintett oknál fogva, hogy ezen városok adóalapja oly csekély, hogy minden újabb megterhelés a községi adópótlékok rohamosan felszökötti.

A községi adópótléknak, különösen a tisztviselői fizetések, de még inkább a tisztviselői nyugdíjasokkal kapcsolatában emelkedése nagymérvű surlódások előidézője lehet, mint az tényleg a városi törvény végrehajtása alkalmával több városnál tapasztalni voltunk kénytelenek. Már pedig a tisztviselők és a község harmonikus együttműködése a városok fejlesztése szempontjából nemcsak kívánatos, hanem elengedhetetlen feltétel. Éppen ezért lehetőleg el kell távolítani minden olyan kérdést, mely ennek a harmonikus együttműködésnek megzavarására alkalmas volna, csökkenteni kell a surlódási felületeket, hogy a városi lakosság ne érezze lépten-nyomon a városi kormányzat költséges voltát és ne érezze különösen a kormányzatnak már aktív részt nem vevő tisztviselőinek nyugdíjaztatása révén ráharuló terheket. A közvetlen nyugdíjaztatás és az ezek terhetől való felelem számos esetben a közigazgatás érdeke ellenére is arra indítja a törvényhatósági bizottságot, vagy a képviselőtestületet, hogy a tisztviselőket ne engedje

nyugdíjba menni, viszont maga a tisztviselő is bármennyire érzi is erejének fogyát, nem szivesen teszi ki magát annak, hogy mint polgártársai terhére élőködő tekintessék és így inkább viseli bármily fogyatékosan is hivatalának terheit, hogysen nyugdíjaztatását kérje.

Mindezek az okok, melyeknek sorát egyébként még szaporítani lehetne, érthetővé teszik a városi tisztviselők nyugdíja kérdésének olyatén megoldása után való törekvést, mely míg egyrészt a tisztviselők érdekét a legteljesebb mértékben kielégíti és ezzel a városok közigazgatásának nagy érdekét szolgálja, másrészt lehetőségessé teszi ezt a városok háztartásának oly megterhelhetése nélkül, mely megterhelhetést nagyobb községi pótdávval operáló városokban a polgárság majdnem képtelen elviselni.

A kérdésnek illetően megoldása csak a városok tömörülése révén a városok országos nyugdíjintézetének megalkotásával érhető el, melyre nézve az előmunkálatok sürgősen fogantatva veendőek volnának.

H I R E K.

Személyi hir. Majláth József gróf püspök urunk testvére, pár napig édes anyja látogatására városunkban időzött.

Kérelem a főt. egyházmegyei papsághoz. A papnövelde kápolnája mindig kedves emlék az egyházmegyei papságra. Jó nagy része itt készült elé magasztos hivatására, itt nyert vigasztalást szenvedéseiben, bátorítást küzdelmeiben, megvilágítást kétségeiben. Hála a szentségi Ur Jezusnak kápolnánk egyes felszerelésekben jól el van látva és a volt növendékek főt. Fodor Nándor káplán ur felhívására új gyertyatartókat vásároltak a kápolna részére. Most az előjáróság kápolna alapot létesített, melynek kamataiból a kápolna évi szükségletei: gyertyák, olaj ruhák mosatása, takarítás stb. fedezendőek legyenek. Évenként körülbelül 200 K-ra megy a kápolna kiadásának összege. Most még egy ciboriumot is vásároltunk, ami szintén többlet kiadás. Ha minden egyházmegyei pap évenként csak 1 azaz egy koronát volna kegyes a kápolna számára adományozni, akkor 5 év múlva meg volna a kápolnaalap szükséges tőkéje. Ezt kérjük a főt. papságtól.

A papnövelde aranykönyvéből. Utolsó kimutatásunk óta a könyvtár alap a következő összegekkel gyarapodott:

1. Vécey család	130.— K
2. Gróf Dessewffy Béla	200.— K
3. Br. Vécey Aurél	650.— K
4. Apróbb megtakarítások	16.95 K

Osszesen készp. 996.95 K.

Ezenkívül a papnövelde kápolnája kapott Br. Vécey Aurél teol. tanár úrtól karácsonyra egy ókeresztény szabásu mise ruhát és ugyanolyan szabásu palástot. Retribuere dignare Domine, omnibus nobis bona facientibus, propter nomen tuum vitam aeternam.

Derék legényegyletünk vasárnapi színelőadására ismételtén felhívjuk olvasóink figyelmét. Ugy halljuk a jegyek már mind elkeltek s így ez estély a farsang legsikerültebb mulatságai közé fog tartozni. Kezdeté pontosan 8 órakor lesz.

Ha megbízható sekrestyésre van szüksége, forduljon szerkesztőnkhez.

A Lépes-utca 39. sz. sok gyermekes család felsegítésére egy névtelen 20 K-át küldött hozzánk. Személyesen adtuk át.

Kérelem. Mindazokat, akik „A magyarságért!” c. könyvem árát (2 K.) még be nem küldötték, tisztelettel kérem, sziveskedjenek azt címre expedálni. Ha zafias üdvözlettel:

Győreteme, 1914. január hó.

Földes Zoltán.

Az erdélyi róm. kath. Státus tanárai egyesületének ujonnan megalakított választmánya f. évi január hó 24-én tartotta gyűlését, mely alkalommal részint a múlt évi brassói kongresszus határozatainak végrehajtásával foglalkozott, részint életrevaló pedagógiai ügyeket tárgyalt. Így főtanhatósági intézkedésre már a múlt évi brassói kongresszuson szönyegre került középiskolai fegyelmi eljárás egységes tervezetét tette tanulmány tárgyává, melyre azonban előzetesen az erdélyi r. kath. Státus valamennyi tanári karának véleményét bekéri; azután a leány magántanulók előadás-látogatásának kérdését tüzte napirendre, melynek előzetes megbeszélésére, tanulmányozására az elvi álláspont megjelölése céljából szintén felkéri a Státus tanári testületét. Végül az ügykezelésre, különösen az egyesületi vagyion kezelésére történtek még megállapodások, s egyben a választmány az idei Marosvásárhelyt tartandó kongresszus idejét is kitzítte f. é. április 25-re.

A brassói Katholikus Kör közgyűlése. Vasárnap 25-én délelőtt 11 órakor tartotta a brassói Katholikus Kör rendes évi közgyűlését a Rajzteremben a tagok nagy számának részvétele mellett, Szélyes Dénes kath. körű igazgató és főgimnáziumi tanár elnöklete mellett. Dr. Matheovits Ferenc titkár, jelentésében rámutat a Kör életében lefolyt egy esztendő eseményeire. Megemlékezik a katolikus majálisról, a Kör által rendezett március 15-iki ünnepélyről s az ismeretterjesztő előadásokról. A tagok száma 177 s ez a szám tette szükségessé, hogy az egyesület helyiségeit meg kellett nagyobbítani. A gazda, pénztáros és könyvtáros jelentései után a számvizsgáló bizottság jelentése következett, amelyeket a közgyűlés tudomásul vett s úgy ezen, mint a Kör többi tisztviselőinek köszönetet szavazott. Majd a választások következtek. A Brassóból elavozott Szeinti Bálint min. tan. elnök helyé-

be a közgyűlés nagy lelkesedéssel választotta meg Meisel József apátplebánost, a Kör eddigi igazgatóját. Igazgató Huguák Tádé, eddigi háznyag lett, a háznyagi tisztséget pedig Thomandl Józseffel töltötték be. A megüresült választmányi tagsági helyekre dr. Zakariás János ügyvéd és Bachmann kerültek be. Jegyzőnek Újsághy Józsefet választották meg. A közgyűlés látogatott volta és lelkes lefolyása bizonyítékul szolgálnak aziránt, hogy a Kör a katolikus társadalmi életében lényegpótló szerepet tölt be s nagy feladatok teljesítésére van hivatva. A Kör a kezdet nehézségeit minden reményt felülmúló sikerrel győzte le s ezáltal kézzelfogható bizonyítékát adta életképességének.

Apponyi a katolikus tanítókhöz. Apponyi Albert gróf a Keresztény Tanítók Országos Egyesülete hivatalos közlönyének, a Keresztény Tanító című tanügyi lapnak legutolsó számában figyelemreméltó cikket írt arról, miként szolgálhatja a nemzeti eszmét leghivebben a tanító s fejtegetésében természetesen állást foglal mindazok ellen, akik együtt harcolnak a radikális és nemzetbontó irányú uttorjával. Örömmel üdvözlö a keresztény szellemű tanítók sorakozását, melyet ösztön-szerű védekezésre hív a vallásellenes irányzat sajnálatos terjedése. Senki nálánál nagyobbra nem bicséli a néptanítók magasztos erkölcsi, kulturális és nemzeti hivatását és senki nagyobb szeretettel föl nem karolja anyagi és erkölcsi érdekeiket, de éppen ezért szeretné őket mindig földadatuknak a magaslatán látni. Ezt pedig csak úgy látja lehetségesnek, ha a tanító-ság keresztény szellemű alapon marad meg, mert csak keresztény szellemű alapon lehet nemzetfontartó ereje. Ez azonban nem zárja ki a nagyralátó haladás gondolatát, sőt egyenest megköveteli a fölkarolását annak a népjóléti törekvésnek, amely szembetalálja magával az újkor demokratikus áramlatát. A keresztény szellem megőrzése nem szolgásgot jelent, hanem lelki szabadságot az ingatag és váltakozó irányzatokkal szemben. Jelenti a belső megnyugvást, a tanítványok és szülők szeretetének és bizalmának megnyerését. Ápolják hát a keresztény szellemet türelemmel a másvallású kartársakkal szemben, de mindig határozottan és barátsággal. Hazájukat így fogják szolgálni a legigazabban.

A Világ pedig így igaztja a kath. tanítókat:

„Nem tanító az, nem önértetes ember, aki az ilyen eseteket látva, továbbra is híve marad a hitvallásos iskolának. Agítálnak mindenütt az iskolák egyetemes államosításáért és papmentesítéséért, mert nem becsülik meg addig az iskolát s annak tanítóját, amíg az iskolákat Varga Mihály-féle papok igazgatják.”

Ismeretterjesztő előadások. Csikszederán az ismeretterjesztő előadások rendjén f. hó 25-én a rk. főgimnáziumban Ágner Béla tanár a székely népköltészetéről, Venczel József tanár pedig a léghajózásról (vetített képekkel) tartotta tanulságos és mindvégig érdekes előadást. Mindkét előadót a közönség elhalmozta tetszés-

nyilvánításával. Febr. hó 1-én Venczel József a repülésről, dr. Sándor Gábor ügyvéd pedig a nő gazdasági helyzetéről fogtak előadást tartani.

A kath. népszövetség bereczki helyi szervezete január hó 25-én nagyon népes alakuló és közgyűlést tartott Ferencz Sándor helyi igazgató vezetése mellett. A tagok száma új vezetőnk munkálkodásával 15-ről 280-ra emelkedett. A közgyűlésen tartalmas, de közvetlen hangon előadást tartott Kacsó Boldizsár ozsdolai plebános is. A lelkesedés óriási, adja Isten, hogy ne legyen szalmatűz.

A dalmát bor behozatalának csökkenése. Az az idegenkedés, mellyel a magyar borkereskedők, a dalmáciai borhamisítók miatt a dalmát borokkal szemben jogalviselteknek, valamint a földmivelésügyi miniszternek a hamisított borok beocsátása ellen tett intézkedései egyre jobban érzetik hatásukat. Különösen érezhető ez a mult szüret óta. Az országos statisztikai hivatal kimutatásai szerint ugyanis az 1913. évi október és november hónapokon összes must és borbehozatalunk 103,194 métermázsára szállott le az előző év ugyanezen időszakában behozott 170.660 métermázsával szemben. A csökkenés tehát a szüret utáni első két hónap alatt 67,466 métermázsra, vagyis 40 százaléka és ez legnagyobb részben a dalmát borokra esik.

Chrometz András világotutató a napokban vendége volt Kémenes Antal főgimn. tanárnak Szentgotthárdon. Ezen alkalomból a világotutatónak közvetlen elbeszélte utálmányai közül érdekes dolgokat jegyzet le magának. Ezekből adjuk következőket: Chrometz 1901-ben 93 fillérrel zsebében indult el világotutára. „A vén Földnek mindkét felét bejárta — már amint szól róla az írás, Világotutáról vizszatért. Most európai körúton van. Életét levelező lapok árusításából tartotta és tartja fenn. Eddig 46 ezer levelezőlapot adott el. Gyalog megtett földkörüli útjában 46 pár katona-bakancsot viselt el. Bakancsait és többi ruháit az egyes nemzetek katonaságai ajándékozták neki. Katonatiszti csákóját, melyet most is hord, még Ázsiában Sanghaiban ajándékozták. Utközi szenvedéseiről nem panaszkodik. Csupán az utközi éjeleket mondja kissé kellemetlennek, ha falu híjában pusztában vagy vadon rengetegben kellett töltenie az éjszakákat, mikor a vadak elleni védekezésből 4 pontra csinált tűz által körülrzárt térségen töltötte az éjeleket. Mikor erről mesélt egy kíváncsiskodó urinember közbeszólt:

— Hát ön nem félt ilyen vadon, kietlen pusztában egyedül utazni?

— Én nem voltam egyedül — felelt — Chrometz.

— Hogy, hogy? — kérdezte az urinember.

— Hát úgy kedves uram — válaszolt Chrometz, hogy mindenütt velem volt az Isten.

A Vörös Kereszt bálja február 7-én lesz a városi Vigadóban; ezuttal „piros estélyt rendeznek, a mennyiben a hölgyek mind egyforma piros ruhában jelennek meg. Gyülekezés 8 órától kezdve a kaszinó olvasó termében. 9 órákor a pirosak

bevonulnak a táncterembe. Belépti díj 2 K; családjegy 4 K.

A Vulkáni római katolikus Egyháztanács 1914. évi január hó 31-ik napján (szombaton) Vulkánban, a Földy-féle „Otthon“-szálló összes termeiben, „Harang“ alapja javára zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdete este pontosan 8 órákor. Zenét a Salgótarjáni bányatársulat zenekara és a helybeli első cigányzenekar fogja szolgáltatni.

A Zoltán-féle csukamájolaj ugy minőség, mint hatás tekintetében felülmulhatatlan. Sokkal jobb, mint az emulsió, ize, szaga nincsen, könnyen emészthető, gyermekek, valamint felnőttek szívesen veszik. Üvege 2 korona a gyógyszerárakban. Egyedüli készítő Zoltán Béla gyógyszerész, Budapest, Szabadság-tér.

Halálozás. Csikdánfalvi Abos Mihályné szül. Dobos Anna életének 70-ik, boldog házasságának 47-ik évében, hosszas de a jó Istenben való megnyugvással türt szenvedés és a betegek szentségének ajtatatos felvétele után, folyó évi január hó 26-án, Görgényüvegesüirőn, este 9 órákor megszünt élni. Az elhunytban Abos József lelkész édes anyját gyászolja.

Urinők a pazarlás ellen. A Magyar Urinők Egyesülete még tavaly júniusban tartott gyűlésen egy igen nemes intencióju javaslatot fogadott el. A javaslat kimondotta, hogy az erkölcsi és anyagi javakat egyaránt pusztító luxus és mérhetetlen nagyzási hőbort megszüntetésére fölveszi a küzdelmet már a leányiskolában. E célból elhatározták, hogy fölterjesztést és kérelmet intéznek az ország összes tanügyi főhatóságaihoz, hogy rendeljék el a leányiskolákban az egyforma kötény, kalap és hajviseletet és szigoruan tiltsák meg az ékszer viselését. Egyuttal kérték, hogy ugyancsak a főhatóság rendelje el azt is, hogy a tanítónők is az iskolában a legegyszerűbben, de tanítónői méltóságukhoz mérten komoly és elfogadható öltözetben jelenjenek meg minden ékszer nélkül. De gondoskodott az egyesület arról is, hogy milyen legyen az új ruha s ezért mintadarabokat készíttetett magyaros motívumokból, honi gyártmányból. Ez nem

diszmagyar, sem pedig népviselet, hanem a hatvanas évek urinőinek viselete. A támogatásra mindenképpen érdemes mozgalom kérelme eljutott Majláth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspökhöz is, aki a fölhívásra özvegy Vargyas Endréhez, az egyesület főtáncmesterehez a következő levelet intézte:

Nagyságos asszonyom! A legnagyobb örömmel értesültem a Magyar Urinők Egyesületének arról az elhatározásáról, hogy az annyira elharapódzott fényűzés ellen már az iskolás leányoknál megkezdje a küzdelmet. A magam részéről készséggel ígérem meg, hogy a főhatóságom alatt álló leányintézetek figyelmét hívom föl az egyesület e nagyfontosságú törekvésére, hanem alkalomadtán, iskolátogatásaimmal kapcsolatban személyesen is előmozdítani igyekszem azt. Szíves üdvözléssel maradtam öszinte tisztelője. Majláth erdélyi püspök. Gyulafehérvár, 1914. január 20.

A szénkéneg árának emelése. A filoxera ellen való védekezésre használt szénkénegnek a szőlősgazdák részére való beszerzésére és forgalomba hozatalára a kincstár évenként jelentékeny összegeket fizet rá s emellett az utolsó években nagy mértékben szaporított bizonyos szénkénegraktárak ellenőrzése is jelentékeny kiadást okoz a kincstárnak. Ezen kiadások csökkentése végett a földmivelésügyi miniszter a szénkéneg eladási árát folyó évi január hó 1-től kezdve valamennyi szénkéneg raktárra nézve métermázsánként 2 koronával felemelte. Ugy, hogy a szénkéneg ára ezentul métermázsánként az eddigi 33 korona helyett 35 korona lesz. A bizományi szénkénegraktárak ezenfelül — mint eddig — ugy ezentul is métermázsánként 1 korona 20 fillér kezelési díjat szedhetnek be a szőlőbirtokosoktól.

Szerkesztői üzenetek.

Brassó. Dr. Wasykietitz tanár úrnak e helyen mondunk köszönetet, hogy lapunknak oly avatott tollu referencze volt a nagygyűlésen.

A hit. Átvettem a másik lapba, az Olt. egyleti lapba. Itt nem illeszhettem be.

Ének. Megjött: Kérnék néha prózát is.
A tanító és a patronázs. Jövő számban megkezdem.

Pályázat.

A jegyei (Kolozs m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javaslata: a kolozsmonostori alapítványadalomból készpénzfizetés 480 K; tűzifa megváltás 210 K. Államsegély 349 K. A hivatott 40 véka gabona értéke 80 kor., igás- és kézi napszámok, értéke 45 K. Stóla- és miscalapítványokból 20 K. 15 hold ingatlan, haszonbéri értéke 89 K. Az arra jogosultaknak ötödéves korpótlék. Természeti lakás és megfelelő veteményes kert. Kötelessége: az összes iskolások tanítása s mindennemű kántori teendők végzése. Az állomás azonnal elfoglalható. Ferszerelt kérvények a jegyei plebániához küldendők.

Vetési Imre alesp. plebános.

Különlegesség a kávék között a Kathreiner - féle Kneipp malátakávé.

A Kathreiner a legjobb minőségű malátából készült, minélisegy feliratos táperővel bír és emellett teljesen ártalmatlan. A világhírű Kathreiner-féle előadás a Kathreinernek a kávékésztés és zamatját kiköszöli.

A valódi Kathreiner Kneipp plebános arcképével ellátott eredeti zárt csomagokban mindenütt kapható.

Pályázat.

A nagykászoni római katolikus egyházközségnek öt tanerős népiskolájához az egyik tanítónői állásra ezennel pályázatot hirdet az iskolaszék.

Fizetés készpénz az 1913. évi XVI. t.-c. szerint.

Felszerelt kérések február havának 7. napjáig Plebánia, Nagykászon, Csikmege" küldendők.

Iskolaszék.**Pályázat.**

Futásfalvi róm. kath. iskolaszék a megüresedett segédkantortanítói állásra pályázatot hirdet.

Javadalma kepecimen 200 kor., öt

hold erdő évi vágástere, kert illetmény, kántori stóla egyharmad, az 1913. t.-c. szerinti államsegély, megfélélo lakás vagy 100 korona.

Kötelességei:

1. Az iskoaszék által kijelölt osztályokat tanítani;

2. Segédkantori teendőket végezni.

3. A plebánost vallás tanórában elfoglaltsága esetén helyettesíteni és a gyermekeket vasár- és ünnepnapon a templomba vezetve rájuk felügyelni.

Próbára jövök előnyben részesülhetnek. Pályázati határidő február 10.

Futásfalva, 1914. január 23.

Simonfi József

isksz. elnök, plebános.

Pályázat.

Alolirott iskolaszék a tusnádi községi iskolánál megüresedett férfi tanítói állásra pályázatot hirdet az 1913. évi XVI. t.-c. követelményeinek megfelelő javadalmazással.

Tanítói kötelességei mellett segédkantori teendőket is kell teljesítenie, külön díjazással.

Pályázati határidő 1914. február 10. Pályázatot az iskolaszék elnökének küldendők.

Tusnád, (Csikm.) 914. január 22.

Iskolaszék.

MEGHÍVÓ.**A Gyulafehérvári Takarékpénztár mint Részvénytársaság**

XLII.-ik évi

RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

folyó 1914. év február hó 14-én d. u. 2 $\frac{1}{2}$ óraker saját helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

A közgyűlés tárgyai:

- I. Jegyző választása és a jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kiküldése.
 - II. Az 1913. évi zárszámadások előterjesztése; az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése kapcsán a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és a felmentvények iránti határozathozatal.
 - III. Igazgatósági javaslat az alaptőkének 500.000 koronáról 1.000.000 koronára leendő felemelése tárgyában és ezzel kapcsolatos alapszabály-módosítás és pedig a 3. §. utolsó bekezdéseként jönné a következő új pont:
„Az 1914. február 14-én tartott rendes közgyűlés a részvényalaptőkének újabb 2500 drb. egyenkint 200 K névértékű névre szóló részvény kibocsátása által további 500.000 koronával való felemelését határozván el, — ezek szerint a részvényalaptőke most már 1.000.000 korona, mely 5000 drb. egyenkint 200 K névértékű névre szóló részvényre oszlik.“
 - IV. Elnök, hat igazgatósági és hat felügyelő-bizottsági tag választása.
 - V. Kellő időben bejelentett indítványok.
- Kérjük a t. részvényeseket, hogy szavazati joguk gyakorolhatása végett részvényeiket a közgyűlés előtt legalább két nappal az igazgatóságnak bemutatni sziveskedjenek.
- Gyulafehérvár, 1914. január hó 23-án.

Az igazgatóság.

Mérleg számla 1913. december hó 31-én. Vagyon: pénztári készlet K 128770.38, omb. giró számlán K 649.19, postatakarékpénztár K 351.11, váltótárca K 5,474.698.73, jelzálogkölesönök K 5,32019.24, előleg értékpapirokra K 68.719.35, értékpapírok K 818.24.—, értékpapírok függőszelvény K 11.294.—, adósok K 1,605.855.93, letétek K 12.800.—, ingatlanok K 187.483.24, felszerelések K 3.500.—, bírói letétek K 8.443.33, átmeneti tételek K 14.061.53, összesen: K 8,866.670.03. — Teher: részvényalaptőke K 500.000.—, tartalékalapok K 488.024.—, betétek K 4.584.816.65, visszelszámított váltók K 1,625.246.70, konzorcionális üzlet K 350.000.—, hitelezők K 1,035.587.95, óvadékok K 12.800.—, omb. mellékhely számla K 64.446.14, beválatlan osztalék szelvények K 1.050.—, átmeneti tételek K 68.398.76, egyenleg mint nyereség K 136.299.83, összesen: K 8,866.670. 03.

Veszteség és nyereség számla 1913. december hó 31-én. Bevételek: nyereség áthozat 1912. évről K 20.500.40, kamatok K 575.299.33, adómentes értékpapír kamatok K 40.684.—, házbérek 16.171.25, jutalékok K 4739.67, összesen: K 657.394.65. Kiadások: üzleti költségek és irodabér K 10.419.66, fizetések, lakbérek és jelenléti díjak K 24.687.92, jótékonycélra K 1.139.06, házfientartás és átalakítás K 3.214.—, adók és illetékek K 40.365.89, betétkamatok K 209.068.76, visszelszámítási és lombárd kamatok K 224.036.70, leírások és értékpapírokon veszteség K 8.162.83, egyenleg mint fölosztandó nyereség K 136.299.83, összesen: K 657.394.65.

Szekál Ignác sk. pénztáros.

Deutsch Manó sk. vezértitkár.

Gerhárd Péter sk. főkönyvelő.

Az igazgatóság:

Dr. Kóródy Péter sk, elnök,

Novák Ferenc sk. alelnök,

bervei Jonás Adolf sk.,

Aréd Jákó sk.,

Deutsch Adolf sk.,

Dr. Hartenbaum Simon sk.,

Zomora Dániel sk.

Megvizsgálta és helyesnek találta:

A felügyelő-bizottság:

Dr. Mayer Ödön sk. elnök,

Dr. Balás Endre sk. alelnök,

Héjja Kálmán sk.,

Kóródy Imre sk.,

Szöcs Dániel sk.,

Dr. báró Vécsey József Aurél sk.

66—1914. végr. sz.

Árverési hirdetemény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi XL. t.-c. 102. § értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. járásbírósnak 1913. Sp. II. 921/2 számú végzése következtében dr. Vértés Andor békéscebái ügyvéd által képviselt Nyerkes Ferenc javára gyulafehérvári lakos ellen 50 K s jár. erejéig 1913. évi augusztus 27-én foganatósított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 2010 K-ra becsült következő ingóságok u. m. szobabutorok, zongora amelyek a gyulafehérvári hitelszövetkezet 2981 kor. 65 f. s. i. kielégítésére is nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbírósnak 1913. évi V. 756—2. sz. végzése folytán 50 K tőkekövetelés, ennek 1913. évi január hó 1. napjától járó 5 százalékos kamatai, egyharmad százalékos váltódíj és eddig összesen 36 kor. 26 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig adósnak Gyulafehérvárt Szentmihály-utca 1. sz. a. lakásán leendő megtartására 1914. évi február hó 18-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitűzettek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előverendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LV. t.-c. 120. § értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Gyulafehérvár, 1914. január 23.

Szentmiklósy András.
kir. bír. végrehajtó.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET“

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 kor., féltreve 10 kor., negyedévre 5 kor. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

FRANCIA, ITALIANO, ANGLY

OLASZ NEMET

VILÁGNYELVEKET

MEGTANULHATJA **tanító nélkül**

SCHIDLOF D. 1000

MÓDSZERÉVEL

AZ EGYES NYELVTANOK 10 FÜZETBEN TELJESEK 60 F. DISZES VASZONMAPPABAN ÉS EGYBEGYÜJTVE 2 K.

KAPHATÓ: **SCHÄSER FERENCZ** papírkész. Gyulafehérvár.

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításán az Orsz. Ipar-egyesület által nagy ezüst éremmel kitüntetve

Krisztián József és Fia

méhviaszgyertyagyár méz, fáklya és viasz raktára

Számos évek óta a pécsi székesegyház és más templomok viaszgyertya, örökmeccs, olaj és stb.

Alapított 1829-ben.

A jánljuk a főtisztelendő plebános urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendeleteinek megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket. — Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Telefonszám: 424.
93-3-02

PÉCSETT. Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.
Fióküzlet: Jókai-tér 9. szám.

Naponta friss élesztő!

LABUD JÓZSEF

(ezelőtt özv. Lakner Antalné)

GYULAFEHÉRVÁR, NOVÁK FERENCZ-TÉR
(a városháza szomszédságában.)

Sütőde és lisztraktár

Ajánlom elsőrendű friss süteményeim, u. m. tejes és vajas kiflit, sós kiflit, sós fonotat, kalácsot, továbbá fehér, barna és félbarna kenyereimet. Dusan felszerelt **lisztraktáromban** házi kenyérnek való legjobb minőségű lisztjeimet, melyek kizárólag csakis a hírneves Neumann Testvérek cég aradi gőzmalma örleményei.

Naponta 2-szer kenyersütés.

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását

elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő
KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom. 17—5—52

17. szám.

Régi miseruhákat 10.—, 15.—, maximum 20.— koronáért kitűnően javítok s még 5—6 évig használható lesz.

Zászlók, Baldachinok, gyertyatartók, Pacificalék, kelyhek, szentségtartók. stb.

Kelyheket 21.— koronáért írásbeli jótállás mellett aranyozok.

Ha bármily egyházi ruha vagy egyházszer nem volna megfelelő, **viSSZAVESZEM.**

3* 4—52

Szabó Aurél Budapest-Kelenföld
egyházi ruha és reverenda készítő műhelye.